

Uredništvo i uprava
ZAGREB, MASARYKOVA 28a
Telefon 67-80
Uredništvo i uprava
za Slovenijo in slovenski del
Julijске Krajine
LJUBLJANA, Trjavčeva 4a

ISTRA

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

STARA DOMOVINA NAM NALAGA NOVE DOLŽNOSTI

Zvezel sem, da se združujejo obe društvi, ki zbirata primorske rojake, »Jadrane in »Nanose«. Ta vest me je silno razveseli. Spomnil sem se, kako so Primorec javno delovali zadnja desetletja pred svetovno vojno in zaučili tajno njihovih političnih in kulturnih uspehov. Saj ni dovolj ugodna atmosfera, tedanjih avstrijske uprave (Hohenlohe) na Primorskem. Samo pamet, zrelost naroda je te uspehe omogočila. Pečam se s tržaškim ozemljem, ki mu je bilo merodajno politično vodstvo za Trst in Istru. Razvoj je bil ograničen in harmoničen. Na narodnem delu so res sodelovali vsi sloofi. Idealna demokracija se je uveljavljala povsed, stel se je več pesancem, vsakomur se je določalo mesto za delo in pravice. Kulturno delo se je ustvarilo silno brzo v masah. — Nivo teh je bil izravnан in na zelo visoki stopnji. Povzd je bil začetek s pesvankim državom. Kako so je mogel prečrti ogromen nemek teh društev na vigojo naroda drugod v Sloveniji? Kako so dvignila druzabnost ljudstva in ga osposobila za vsako organizacijo in tudi za politično delo. V vasti, kjer je uspevalo pesvansko društvo, so prenehali jantevski precepti, kakor bi odrezal. Plenacitev tekme je zavrnila mesto mnenja, moči s pretekom. Ljudje so postali na vseh sposobni za vsekodružno organizacijo, ker so pestali socijalni. Izvrsto so uspevala opleđevalna društva, gospodarska društva, hranilnice in posojilnice. Pesvanski se je eutil na cel vsele, da se celoti ne zameri. Postal je soobčen. Kriminalnost je skoraj izginila. Primorska sonda, ki so bila najmanj zapošljena v kazenskih in celo v civilnih zadevah. Ali ne povemo lahko s ponosom, da ni bilo nekaj let pred svetovno vojno pri dveh primorskih okrajinah sedelih celo leto sploh nikakega kazenskega postopanja. Bili sta to edini sodišči v Avstriji. Kti sta se podčeli z belo zastavo. Velik kulturni dokument! Po vseh velika solidarnost. Tudi posledica družabnosti. Ko je zidal kmet hič ali hlev, so mu sosedje opravili večanje zastonj, ne da bi jih za to prisili. Na sami spodbodnosti so sklepali življenje starljih ljudje. Brez preuzitka, so dobili, kar jim gre. Kdor bi ravnal slabo s starci, bi se zameril celoti. To zadeže ved kot parafag in pogedba. Politična znatna svoboda je ustvarila človeški odprtikraje, ki je hrabro izpostavil svojo politično vero in ji bil zvest. Ni bilo hlapcevstva niti napram državnim funkcionarjem niti napram narodnim voditeljem. Spoznavanje je bilo odkritočrno, toda tudi casljeno je moralno biti. Državni poslanec je moral biti v stiku z narodom. Dr. Rybar je moral takoj po vrtniti z Dunajem od zasedanja državnega zabora sklicati velik političen shod, ki se ga je z velikim zanimanjem udeleževalo več tisoč ljudi. Volilci so jim bili zvesti. Intrige so bile izključene.

V Trstu in Istri ni nikube vzrašal ali je kdo Slovenec ali Hrvat, ne da bi se zato premikala jezikovna meja. V čisto slovenskem okraju Podgradskem je kandidiral l. 1911 Hrvat prof. Mandić in edini kandidat v starli Avstriji ni imel sploh protikandidata. Za deželni zbor istrski je bil izvoljen Slovenec Sancin v čisto hrvaškem

„Süd-Tirol“ - „Alto Adige“ Problem, koji je zainteresirao 40 milijuna narodnih manjina — Jedinstveni slučaj u historiji — Dva razmatranja

Pitanjem preseljivanja Nijemaca iz Južnog Tirola pozabavljaju se u posljednjem vremenu cijelokupna sрјетска Štampa, tako da je u casovem stavljen u pozadini čak i pitanje Dunajca. Iz raznih razloga, kajih odnosno ne možemo iznijeti mi nismo u tom pitanju zauzimali, nego se našli u sudu registriranju vijeća iz drugih vrela, odnosno na objeto-

danjanje službenih saopćenja zainteresiranih strana.

Od jednog prijatelja izvan redakcije primaši smo jedno razmatranje o tom problemu, koje rado donosimo, a radi informacije objektivizirajući i čitav jednog od najvećih dnevnika. Ističemo da mi jedno u drugu nije ono stanovište, koje mi u tom drugom pitanju, jedinstvenih u historiji, zauzimamo.

htjele zapadne države. — Turinska Štampa obara se uglavnom na francusku Štampu i govori o inozemnim spekulacijama. Ne može biti govora — nastavlju isti list, o progonima i prisilnim deportacijama, ako se radi o organiziranim, mirnom i srednjem presečivanju.

Iz ovih oskudnih vijesti nastaje Tirolci, da dozvani nesto više o sudbinama, koja je namjrena njihovoj zemlji. Sigurno je, da je Hitler prisustva na potpuno talijaniziranju južnog Tirola, i da se radi o uklanjanju zadnjih ostataka kulturnih tekovina Nijemsta, a naročito uklanjanju jeziljnih osebina njemačkog Tirola. Preseljivanje samo je sredstvo da se potpuno osigura utjecaj talijanskog elementa u južnom Tirolu.

Sa talijanske strane tvrdi, da se radi samo o dobrovoljnom odlasku, i da nikome neće biti oduzeta njegova imovina, da niko neće biti prisiljen na iseljivanje ako neće. S druge strane nije do sada utvrđeno, pod kojim uslovima bi mogli Nijemci iz južnog Tirola ostati u svojoj domovini. Po svoj prilici samo onda, ako njihov ostatak ne dolazi u sukob sa potpunim talijaniziranjem ove pokrajine. I u krugovima Nijemaca iz južnog Tirola ne postoje više nikakva sumnja o ciljevima talijanske politike, te su uvjereni, da im neće preostati drugo nego priznati, da je Njemačka žrtvovala svoje sunarodnjake iz viših svojih političkih interesa, te da moraju priznati, da je prošlost koначno pokopana. Nijemcem iz južnog Tirola, kojima je naročito prerasla sru njihova rodna zemlja, koju brane vijekovima, ne će biti lako napustiti zemlju svojih otaca i borbu za narodni karakter svog kraja.

Niti Njemačka niti Italija nisu pitale, što misle Nijemci iz južnog Tirola o ovom političkom aranžmanu, i to će valjda najviše i olakšati odluku južnotirolskih Nijemaca, što imaju činiti. Politički je onako najveći dio ovih srastao s talijanskim prilikama i običajima, i ne će im preostati ništa drugo, nego da napuste gajenje svog narodnog jezika u obitelji, pošto je i onako njemački jezik bio davno isključen iz škole i javnih institucija. Italija stavlja samoodredjenje Tirolaca izvan zakona sa tvrdnjom, da su Bog i priroda stvorili granicu na Brenneru. — Onima, koji ne će da žrtvuju svoj jezik i svoju kulturu, omogućuju i olakšavaju Rim i Berlin iseljivanje u veliku Njemačku. — One pak, koji hocu postati stopostotni Talijani, rješio je Hitler svojim ugovorom s Mussolinijem svake obaveze na vjernost i bit će stvar Italije, da koliko je moguće olakša njihovu tešku sudbinu.

Ima mnogo znakova da postoji pravost Italije u tom pravcu, ali jedino neda se više odgoditi ni izbjegi, a to je, da ne samo politički i geografski, nego i kulturni i jezični pojami. »Južni Tirol« nestaje končno iz povijesti, a bit će u punom smislu rijeci u svakom pravcu zamjenjen sa talijanskim Alto Adige.

Iseljenje Grka iz Turske i Turaka iz Grke ne može se uporediti s južnim Tirolom, jer se je to priseljivanje izvelo pod pritiskom životne nužde u

Narodne manjine moraju biti most medu dvjema prijateljskim državama

Pred dvadesetak dana počelo su strane, i domaće novine donosili vijesti o sporazumu između Italije i Njemačke da se Njemački talijanski državljani iz Južnog Tirola preselju u Njemačku. Da ostave dobrobiti zemlji, u kojoj stvaraju etničku ratovnicu (Njemačku), a do Italija dođu u čistini, a većno političku granicu na Brenneru.

Kod nas nastala takva razmatranja i recenzije stampi pteridile su i talijanske novine da će zapisati bili iseljeni svr. njezini državljani koji stvaraju u pokrajini Bolzano (Južni Tirol), a da će se dati mogućnost da se iselje i talijanski državljani njemačke narodnosti, koji stvaraju na njemačkom teritoriju. I njemačke i talijanske vlasti izjavljaju da će ići na ruku Italiji, ali da preseljevaju autohtonih Nijemaca neće imati karakter sile, već dobrobiti.

Oma odluka o iseljenju Nijemaca niti Italija sada ne privodi sastanka Hitlera sa Mussolinijem u Italiji, ali sada se sreće. Održan novi rješavanja pitanja manjine nje ni nov. Bili su se sređeni takođe mnogo većih broja Grka iz Mačke. Ali same je tečeno presećenje, kaj željeli ugovoriti poslijepodnevnog, radi između Italije i Njemačke ne samo da nista reči su u njezinskoj stranici surađuju u njen političkom dočekovanju, jer su im ideološke smjernice vrednije od vlastitog umirovljenog društvenog života i vlastne politike. Ne čini se ova presećenje punopravno ni tako, nego da je to učinkovito doček preduvremenog dežavja, reči u sebi nosi seka svrješnu narodnu ravnivalju.

Operirano smo naglašavali da narodne manjine između dva država moraju biti dobre prijateljske odnose. I prijateljstvo može biti samo između dva državljana, da se države ne strahuju za nacijačni život svoje nacionalne manjine u drugoj državi. — Obraćamo univerzalnim načinima manjini nepridonosi sredstvima među nje ističi opornosti. Ne oni nisu smjeti biti riva na osorijtu Hitlera se radi vlastne savrhe sa Italijom odrekao aspiracije na nacionalno njemačko područje u Južnom Tirolu, ali za Nijemce su brine. Oni doje mogućnost da se presele u Reich. Tko neče da bude pod Italijom, tko neće da se sačuva kao Nijemac, neka se preseli u Njemačku. Kod Grka je približnost do zemlje, koja su obrazovali, on i njegovi predaci, ljubjar do redne kuće i okoline Jada

okraju Bučeškem. Tu je že pred vojno živila prava, bratska Jugoslavija. Političen časopis je hodil v vsako hišo. Globoko je prodrla slovenska in jugoslovenska zavest. Celo balkanska in zadnjih desetletja 20. stoljeća. Ob izbruhu vojne so vsl vedeli, kam spadam. Ni bilo denuncijantov. Celo orončki so mislili enako z narodom.

Kako je ta narod dočkal poročne Jugoslavije! Kako bi ji služili s svojo zrelostjo, pridrostjo, humanostjo in tre nostjo! Ni mu bilo sojeno! Pojem domovina mu je bil pojem življenja. To je primorskemu kmetu tudi domaćina. Nikoli je ni prodajal. Do okupacije!

od nacionalnog osjećaja Nijemaca, taj je prepusten ne oduzvoden. Ali i nijemački Hitler isče na ruku u koliko, što ih vodja svih Nijemaca autorizira da se mogu denacionalizirati. Oni će prestati biti Nijemci ne posebni očluci već po pristanku svih Nijemaca. Tomu oduzimanju državljani mogu lako, jer će imati moralno opravdavanje.

Za nas je račno da možemo konstatirati da i oni koji nisu postojao pitanja narodnih manjina, moraju po rješavanju kod malih skupina, a to da se osjećaj narodne pripadnosti ne do ugasio, niti nakon vječnosti protiv prirode. Bitni Sud-Tirol — sadašnje i pravo subiranje Alto Adige biti u nju užiboljim krunskim svrješkom ovoj našoj teritoriji.

Preseljivanje Tirolaca

Splitski »Hrvatski Glasnik« od 21. o. m. donosi o tom problemu, koji danas zanima sve narodne manjine na svijetu, a naročito u Evropi, ovačkanak:

Pošto je jedna poluslužbenja njemačka agencija već navajala, da će Nijemci iz južnog Tirola morati napustiti zemlju svojih djedova i potražiti učitošću u Njemačkoj, počinje i južno-tirolska Štampa obazrivo prikazivati javnom mišljenju u zemlji i inozemstvu problem preseljivanja Nijemaca. Poslušužbenja »Provincija di Bolzano« piše na temelju ovog pisanja agencije, da ovaj plan odgovarajući istini i napada veoma žestoko stranu Štampu, koja u preseljivanju Nijemaca vidi opasan experiment za male narode u Srednjoj Europi. Nakon dugog zaoklošavanja priznaje poluslužbeni talijanski list, da je pitanje preseljivanja Nijemaca iz južnog Tirola uglasljeno specijalnim ugovorom između Hitlera i Mussolinija i da se proteže uglasnjom na one elemente, koji u pravnom i duhovnom pogledu gledaju u Trećem Reichu svoju domovinu. U istom službenom listu talijanske vlade za južni Tirol nalaze se i ovi retci: »Južni Tirol je talijansko zemljiste, pa je zato posvema normalno i opravdano, da se fašistička politika razvija i ovdje i prema opšegu i prema dubini, kao što je potpuno opravdano, da Njemačka, pošto je priznala talijansvoće ove pokrajine u izjavama i službenim dokumentima, ne prijeći fašiziranje ove pogranične pokrajine, kao što bi to

All smo mogli, vrženi na pot, v čisto drugem ozračju med brati u Jugoslaviju razviti blagodejno svoje dobre lastnosti? Ne docela. Bili smo prešibki, po številu in zlasti po sredstvih. Dolžni pa smo svoji stari domovini, da jih razvijemo, ko smo se živeli in spregledali. Dolžni smo tudi novi domovini Jugoslaviji, kaj je naša mati in ki zato ne smemo nikoli niti cesar očitati in niti zameriti. Grešijo lahko samo ljudje, domovina nikoli. Služiti je ji treba z vso ljubeznijo in vsemi nadami.

»Jadrani — »Nanose«, z držuženimi silami na plan!

Dr. Vinko Rapotec, Maribor.

PRIJE DESET GODINA

Sa datumom 22. srpnja 1929. izlazio je prije 10 godina prvi broj "Istra",
Zapravo je trebao izdati dne 5. srpnja, na dan naših slavnih apostola Sv. Cirila i Metoda ali je uslijed raznih i mnogobrojnih zaprijetja zakasnio za par tjedana, tako da je zapravo došao u ruke pojedinih prijatelja istom pod konac srpnja. List je u podvalovu bio označen kao "glasilo Istrana u Jugoslaviji", a mottom naseg herba Rike: "Kad je pala crna tama, njeni i duša posla s nama". Izasao je kao imajusenički na 12 stranica, a vlasnik mu je, izdavač i odgovorni urednik bio Ernest Ildefit.

U uvodnici, napisano je među ostalim i ovo: "Ne mrzimo nikoga i ne ravnimo ni za kakvom osvetom. Teške su danas prilike i mi neteremo da budemo kamen smutne i spolicanja. Sviše volimo i onu bratu ispod Učke i onu okrug Velebita a da bismo mogli depustiti, da zbog nasa ikome na i jedna samo rlas padne s glave, premo smam i da jedu i da druge razda spremini - ako je potrebitno - izrujuemo i svoje život..."

"Star naš prema istokrnoj brati u Jugoslaviji čar je i otvoren: ljubimo sve podnebljano i da čemo sve do posljednje kapt krv, da nam nova domovina bude što srećnija. Ne zaboravljamo Štrvata, stano ih brada doprioseme za nas. Bijasno odvijaju višnjovi mitenjeti, možda upravo zato, što bijasno najnesrećniji... I danas, kao razda dosad, ponaziamo otko sebe otvorila bratska srca, koja nam s ljubavlju otvorila domove, djeleći s nama i dobro i dušu. Bol nasta za Istram i njihova je bol. Češnja nastala i njihova je češnja..."

Ponazljivo nijesmo buntovnici ni nemirni duhovi i ne želimo, da budemo kamen smutne. Ne mrzimo nikoga, a mnogo, veoma mnogo ljubimo. Ljubimo grudu, koja nas je rodila i bratu, koju ostade na njoj, na mrtvoj strazi. Tu i ljubar do brate, do rodu grude, krviju i znojenja otvara naših natopljene i gomilama kostiju njihovih zaslanje, to je sav naš program.

U želji da povremeno se one bezbrojne redove naših Istrana odlje u Jugoslaviju i trojno podržavamo u srećnu njihovim i djece njihove tu ljubavi, polretemo i oraj list.

Iza toga slijedi pjesma: "Zemlja naših sanja od Rikarda Katalinčića-Jerčevića, pa pismo dra Dinku Trinajstiju "Istrije" pod naslovom: "Potrebitno je, da ovaj naš kraljom oporezen svjet ne zaboravi na treptu naših brača... e, zatim - Rike Nestora Istarskih horaca prof. Vickoškova Spinetića, pa "Podcar Istarskog oca, horataškog bana dra Mate Lapušića, koji je ležeći u krevetu teško bolestom do podudaju izjavu. Iza toga slijedi Manak: "Nekoje male nevolje u ovih 10 godina, košt i danas bio jednako akstetan, pa "Franić i Jurinac, te "Vježbi iz Istruk, registracija pisanja Istarskih stampa, prikaz nave Gervaisove zbirke "Čarskih stihovar, "Mala kronika" i konačno Istarska novela "Lucas".

Prije broj morao je biti razaslan, prisjetljivo u zapadnijim kuverzima, a slaman je bio samo u 1000 primjeraka. Drugi broj bio je stampan u 1500, treći u 5000, a četvrti već u 4000 primjeraka, što najbolje potvrđuje kakav je bio odaziv među Istrima.

SPOMENIK RADGONSKIM UPORNIKOM IN MAJSTROVIM BORECIM

30 maja se potekla četvrt leta, otkar so bili smrtni ostanki slovenskih vojnikov bivšeg avstrijskog pohotnega polka 97., ki so bili ustreljeni kot jugoslovenski uporniki 27. u 29. maja 1918. v Radgoni, in Majstrovim borcem, padli februaria 1919. v boji za Radzonj, položeni na pokopalištu v Gornji Radzonj u veličemu počastu.

O prilikli pogrebni svetostnosti, katere so se udeležili v častnem številu tudi zastopniki naših emigrantskih društava, se je sprožila misel, da naj se postavi tem juhakovim trajen spomenik.

Sedaj je pripravljeni odbor za postavitev tege spomenika pod vodstvom Šlana občinske uprave Hrastia u predsedniku gornjoradgonskih narodno-obrambnih društava, kakor podružnicu Družbe sv. Cirila in Metoda. Narodne obrane, Sokola in drugih, sprejem osmutek arhitekta Kregarja iz Ljubljane. Spomenik ho ostal na prostoru pred cerkvijo. V ta namen se hosta poslušala stara mezarinja in stara šola ter se bo tako nastal prostor planiran.

Vsi deli bodo predvideno dovršena v septembru in tedi bo velika slavost, s edkrštinom spomenika. Ker bodo te priliki prihvatila razna društva iz blizine in daljnje okolice, ne bodo smela manjkaniti tudi naša emigrantska društva, saj so bili radgonski uporniki iz leta 1918 primorski rojati.

Ker nima pripravljalni odbor zadostnili sredstev za dela, ki so združena s postavitevom spomenika, se obrača s prošnjo za prispevke na jugoslovensko javnost. Pripravke prejemaju "Pripravljalni odbor za postavitev spomenika radgonskim žrtvam in Majstrovim borcem v Gornji Radzonj."

državi koju se nije moglo nazvati kulturnom. U južnom Tirolu ide se za nečim sasvim novim, do sada nepoznatim u medjunarodnom pravu, gdje se jedna narodna manjina postavlja pred izbor, da napusti zemljinu, koja je njenja vlasnost, ili da se za uvijek odreće svog narodnog karta.

Izrodnog kraja

UGRIZLA GA ZMIJA

Hrušica. Prošlog tjedna zadesila je teška nesreća našeg seljaka Fabijancu Antonu zvanog Žnidarov; on je išao u našam kosit travu i u podne za vrijeme odmoru zavukao se je pod jedan grm gdje je i zaspao. Na njegovu nesreću do njega je dozljala zmija otrovnica koja ga je ugrizla u desnu ruku povrh šake. Odnaiju je brevenec u hlepućem Podgrad koji mu je dao inekciju protutrova, ali kako je postojala opasnost po život od otrovanja da ga je hitno odvesti u bolnicu.

BOLEST SVINJA

Jelovice. Povrh svih nesreća kole naši prate vec už godina, ove nas je godine posjetila još jedna koja nam je zala veliki udarac, a to je bolest svinja. Mi smo sefici velikom mukom u prolijeću navabili mlade svinje za uzgoj, mnogi su novac posudili, samo da mogu nešto navabiti, ali nesreća koja nas prati oduzela nam je i ovu malu nadu. Mi smo u sebi imali oko 45 svinja a kako su nastali topili i suša, svine su počele crkavati; do sada je počrkal 34 konjaka.

Cim se je ova bolest pojavila bio je pozvan veterinar koji je bio cijepio protiv ove bolesti, ali nakon cijepanja svine su i dalje crkavale.

Cijelo je selo u velikom strahu i za ostanu maraju, a osobito za ovce, da se ne bi ova bolest prenijela i na njih, pa su zbog bojazni ove zaraze sa strane vlasti poduzele stroge mire.

PRIGNEĆILA GA KOLA

Skada je nješćina. Prošlog tjedna desio se jedan neugodan slučaj našem seljaku Hrvošu Antunu koji je teško ostao ozlijeden. On je vožio kuću punu kola, siljena, i na jednom zaokretu bio je pridržan kolom da se ne bi prevrula, ali na svoju veliku nesreću. Kola su bila preteška da se ne prevrnula i njezina prigrijela. Zadolio je teške umutradne ozljede, a kako nije nikoga bilo u blizini da bi mu pomogao to je ostao pod kolima. Kada su konjan dulje vremena našli susjedi teškom su ga mukom izvukli onesištevni ispod kola. Mognuli su ga smestiti u bolnicu. Njegovo je stanje bio teško i ne zna se da li će ostati na životu.

TALIJANSKI PRIESTOLONASLJEDNIK U NASIM KRAJEVIMA

Trst. - Prijestolonaslenjnik princ Umberto, kao vrhovni inspektori talijanskih plesača, doputovao je u Trst i posjetio je vojničke posade na području tržaške pokrajinje, kaj i vojničke logore na Sniležniku i uz granicu. Nakon toga posjetio je grobove palnih ratnika po Gorickoj i vratio se natrag u Rim.

OFURILA SE KIPUĆOM JUHOM

Altura. - Malu 2-godišnjeg Marija Don, ne mogavši dočekati, da joj majka dade jelo, koje se hiladio na stolu, sama se dočekala do stola: povukla k sebi zdržice s vrućom juhom. Zdjela se prevrnula, a kipuća juha razbilala se detljivo po licu. Djedvojčica je zadobilis teže optekline, pa je morala biti prevezena u bolnicu.

POSKLIZNULA SE NA STERNI

Labin. Marija Andrijančić Žena Martinova posla je na "sterne" po vodu. Kad je se vraćala sa sterne sa sićom punim vode, omakla joj se nogu i ona je tako nespretno pada na zemlju da je prelomila ključnu kost.

JUGOSLOVENSKI POSLANIK U RIMU PROSAO KROZ TRST

Trst. - Vraćajući se iz Beograda jugoslovenski poslanik na Kvirinalu u Rimu, Bosko Hrištić, zadržao se da prolazi 21. o. m. u Trstu. Nakon kraćeg boravka posjetio je u Veneciju.

LJUDI SE ZENE NA VELIKO

Trst. - Centralni statistički institut u Rimu objednati statistiku vječanjanih za prvi 5 mjeseci ove godine. U svemu su od siječnja do konca svibnja ove godine u cijeloj Italiji bila obavljena 119.064 vječanja; lanske godine bilo je u istom razdoblju 116.997 vječanja. U Julijskoj Krajini bila je u to vrijeme ove godine 3115 a lanske 2258 vječanja.

GRADE SE ISTARSKI VODOVOD

Pula. - Velika oskudica vode u Istri, koja znači za sušnih godina naјveću nedovoljnost istarskog pučanstva zadavala je odvijek svakoj vlasti velikih briga. Posljednji godina pokušalo se to pitanje rješiti gradnjom vodovodne mreže, pa su tako neki gradovi opskrbljeni pitkom vodom. Pokrajina je, načlost, osobito po selima, još uvek bez vode. Za sušne mjeru se sejali često po nekoliko sati daleko iši po vodu, da im blago ne počrkava.

Poljski prefekt dobio je ovih dana od ministarstva poljoprivrede i sumu obavijest da je u svrhu izgradnje vodovoda odobreno 14 mil. lira. Da bi se s radovinama moglo započeti na račun te svote bit će odmah isplaćeno 8 i pol mil. lira. U svemu kažu, da će biti predvideno za istarski vodovod 57 mil. lira. Za otroke do

sada nije još ništa predvidjeno, tako oni rajećima stradaju od suše. Navodno se da ispituju hidrične okolnosti Lošinja i Cresa, pa će Ministarstvo za javne radove i o tom donijeti skoru odluku.

IZLETI NA KUPANJE

Pazin. - Kako se u Pazinu na Pojbi, zbog velike suše i nesreće vode, ne može kupati, to se prieđiju svake nedelje izleti u Poreč. Iz Pazina vodi u Poreč lijepo asfaltirana cesta, kojom se put od Pazina do Poreča može za vrlo kratko vrijeme automobilom prevaliti. Odlažak iz Pazina je u 7 sati ujutro, a povratak iz Poreča u 5 sati popodne. Autobus stoji tamo i natrag 8 lira.

VJENČANJA U PULI

Pula. - Od 3 do 19. o. m. vjenčali su na Puli među ostalima: Rudolf Tončić iz Pule s Ljubičicom Gej iz Trsta - Josip Mićelin iz Pule s Ljudevitom Peruško također iz Pule - Miljenko Lorenčić s Fumom Zuccon iz Pule - Filip Josip iz Pazina s Marljom Mordušan i. Žinjija - Mile Ivan i Peršić Stefanija iz Pule.

KRIZMANJE U HERPELU

Herpelje - Sredinom ovog mjeseca posjetio je župu Sv. Peter biskup Santini iz Trsta, da podiđe djeци svetu potvrdu. U svemu je bilo krizmano 160 djece. Biskupa su dočekali predstavnici civilnih i vojnicih vlasti.

POHVATANI KROMČARI OPOJNII DROGA

Trst. - U Trstu je postojala centrala za kromčarenje opojnih droga u Egipt i druga na Istok. Kromčari su droge navabili iz Jugoslavije, a raspaljavali ih pomoći svojih veza na porodiljima "Alaco Polo" i "Vulcan" po bližem i daljem Istoku.

U jednom periferijskom gospodnici: "Al patio", kojeg je bio vlasnik neki Anton Bucker imali su svole skladiste i čuvati.

Policija im je ušla u trag, zaplijenila im 3 kg heroina (kg stoj 14.000 lira) i uhapsila desetak osoba. Sudice po imenima im dosta našli među njima i njima, kao ne prije, neki Josip Sancin, Karlo Strukelj, Ema Mandić i Milos Kumbar.

PETNAESTOGODIŠNJI DJEČAK TEŠKO RANIO STARCA

Rovinjsko Selo. - 52. godišnjak Pero Lavlić učavao je u polju kukuruz i tom prigodom je zaspao. 15-godišnjak Josip Mićetić došao je do njega i udario ga stapanom po glavu. Lavlić se digne i potrebuje reverb, okrene se i na udaljenost od 3 metra opali dva hica. Teško ranjen Lavlić otpremjen je u pulski bolnični, gdje je nad njim izvršena operacija, ali ihu malo izgleda da će ostati na životu. Mićetić je učaprio.

OVČARSTVO U RIJEČKOJ POKRAJINI

Riječka - Ovčarstvo, koje je nekada u riječkoj pokrajinji, a naročito na otociima bilo lijepo razvijeno, naglo propada. Dok je prilikom poslednjeg popisa, izvrsenog 1930 godine bilo u riječkoj pokrajinji 7502 ovce i 1843 koze, tada znaci oplitrlike 85 ovaca i 17 koza na četvorni kilometar - koncem godine 1937 bilo je 1223 ovaca i 1149 koza više. Poznato je da su koze načinci unistavile Šuma, pa je neko vrijeme bilo zabranjeno u istri držati ovce. Međutim koza je za siromašne obitelji daleko rentabilnija od ovce i to je da na danas doba velike bijede, užrok. Sto se sve više množi broj koza, a pada broj ovaca.

SRUSIO GA VAL I SLOMIO RUKU

Barkovlje. - Alojz Kodrič želeći pristati sa svojom ladjicom na obali u Barkovlju bio je zahvaćen jednim jakim valom tako kako da je pao na dno barke. Tom je prilikom prebijao ruku, pa je morao u bolnicu.

• U TRSTU NEMA NIKAKVIH MANJINA. KAŽE CREDUNIK »PICCOLA«

Trst. - Tržaški "Il Piccolo" donosi dva članka povodom glasova engleskog i francuskog novinstva, da će Italija na 10 godina prepustiti Trst Njemačkoj. Jedan je članak napisao ravnatelj "Il Piccolo" Rino Alessi, Mussolinijev prijatelj. U tom se članku kaže da su ove višestruki demantirane iz Berlin, te se po tome najbolje vidi njihova istinitost. Dalje u članku se kaže: "Trst je jedan od ključeva Srednje Europe. On je središtu jedne od najvažnijih i najvećih borbi moderne povijesti. Za nje uvek je bio na dnu barke. Tom je prebijao ruku, pa je morao u bolnicu.

100.000 tržaških Slovenaca, koji su po njihovu vlastitom statistikama 1918. još bili u Trstu izgleda da su u ovih 20 godina, po mišljenju Rina Alessi-a, svi umrli.

PADEL V 256 M GLOBOKO JAMO

Bazovica. - Preteklega teđna se je zgodila u bližini Bazovice in sicer u krajini Peseč imenovanom težki smrtna nesreća. Pojski čuvač 55-letni Franc Fonda, stanujot u Bazovici, je padel u jame, kaj je bila skrta med grmovjem in zarašćena. Ta jama je prav za prav jačak davno opuštenega rudnika u je globok 256 m. Seveda je bil nesrećni Fonda takoj mrtav. Češ dva dana so organizirali reševalno ekspediciju, kaj so jo tvorili članici tržaške jamarške društva, in dvignili njegove zemske ostanke ter ga pokopali na domaćem pokopalisu. Pred takim 40 leti je tod istakla ruda znana veletovarna Škoda iz Pljanu u tudi pričela s eksplotacijom rudnega ležišta. Izkopali so jasak 256 m globok u še ekoli 700 m dolg rov. Rudne žile pa so bile slabke in revne, pa se zaradi tega ni splačala eksplotacija u rudniku, ne končno opustili. Odbrtina je bila nezavarovana in je zaradi tega že marsikdo nasel smrt u globinah opuštenega rudnika. Kmalu pa so ljudje na to jamo pozabili. Sedaj pa bodo preprečili se nadaljnje nesreće.

IZVOZ NAŠEGA LESA V ITALIJO SE DVIGA

Trst. - Klub temu, da je pred vratima sezona, ko na lesnem tržištu zavlača nekakva tisina u prijeđeo kupče slabe, maramo letos pri nas ugotoviti izredno živahno lesno trgovino in pa dvig ceni lesu. Med najbolje kupce moramo sicer letos smatrati za Jugoslaviju Njemačiju, ki klub pričutjuje Avstrije, ki je zelo bogata na lesu, stoga se dalje pomembni činitelj na mednarodnem lesnem tržištu. Kot vedno do sedla, klub kolebanju, ki se je sentir za pokala, pa moramo za naš trg smatrati za najboljšega kupca našega lesa Italijo. Klub temu, da je Italija letos sklepla celo vrsto pogodb radi uvoza lesa, iz Jugoslavije, Romunije, Nemčije, Poljske in Rusije, so pogodbe ostale veli in manji na papirju in se Italija letos oskrbjava z lesom skoraj izključno le u Jugoslaviji. Dočim dohvabe iz Nemčije še niso prislik v tek, so se gibale dohvabe Romunije in Poljske le v skromnih mjerah, dočim Rusija na dohvabila Italijil niti enega kubljenega metra lesa. Letosnji izvoz našega lesa v Italijo znača namreč 21.192 standardov na pram 14.347 v laških prvih 4 mesecih.

Poleg tega na se je letos dvignila tudi cena lesa. Vrrok temu je predesem Anglija, ki je letos zaradi izpopolnitve zračne obrambe nakupina in pokupila na domaćem trgu skorje les, ki se je na tržištu najhajal. Vedno večje obroževanje kaže, da se podlo cene lesa, ki je za obroževanje potreben, še dvignite. Zlasti se to dejstvo potrjuje za to, ker so nekatere države deloma namenoma, deloma pa iz lastnih potrebi, populaciju omagile izvoz lesa v tute države. Zlasti prilataju tu u nočevi Rusija, ki se smatra za najkonkurenčnejšu in tudi najbolj konkurirajočo evropskega dohvatelja lesa in pa Svedska, ki je svoj izvozni del skoro popolnoma izčrpalna. —

NEOBIČAN RAZLOG ZA RAZVRGUĆE BRAKA

Pula. - Pred biskupskim duhovnim slogom u Pulu razvrgnut je ovih dana brat šo ga je 1927 sklopio Ernest Galante sa doktoricom Antonijom Vratovčem. Kad razlog za rastavu bila je navedena tzv. "reservati mentalis" to jest činjenica, da je dr. Antonij Vratovč u času kad je sklapala brak včas mislila na to kako će ga razvrlj. Proces se je dugo vukao, a sad je končno duhovni sud proglašio brak niščetnim, na temelju kanonskog članka 1086. To je zbilja je skoro popolnoma izčrpalna. —

DUHOVNISKE VESTI

Za župnika v Cepovanu je prišel g. Ivan Krečki, ki je bil po vrnitvi iz Konfiranije imenovan za župnika v Kojskem, kjer je prej služboval. — Novomašnik g. Mirko Mazora je imenovan za kaplana v Rihemberku, novomašnik g. Ernest Bandeli je sel za župnijo upravitelja v Nemški Rut, novomašnik g. Ivan Hlad je imenovan kot kaplan v Bovcu.

UTOPIJE SE DJAK

Gorica. - Dva naša studenta, oba dvadesetogodišnjaci Boris Skrk iz Ajdovščine i Andrej Misar iz Podbrda pokuhali su preplativi Šoču. Skrk je zapao u vruće, koji su ga povukli na dno. Njegov prijatelj Misar jedva je teškom mučkom uspao da ga izvuče, ali načast vrt.

RAZSTAVA SLIKARJA KNEŽIĆA

Te dni bo otvoril razstavu u Trstu naš slikar Knežić, ki je že lani s svojo razstavo dosegel velik uspeh. Razstavl bo poleg večjega števila starejših del tudi sliki, ki jih je napravil v zadnjem času.

Iz Vremenske doline: Delniško društvo "Arsac", katero je že več let iskalo premog po naši dolini in po Brinikih, bo, kakor vse kaže, ustavilo nadaljnje delo, ker dosedelj na prilo do nobenega pravega uspeha. Pravijo, da bodo prenesli vse naprave v Karnijo okoli Tolmezza in da bodo tam poskušali strečo.

VANJSKO POLITICKI PREGLED

Njemačka će dobiti u Trstu velike polakšice

Rim. — Sa službeno strane demandirala se su vlast glasovi iz Inozemstva o 10-godišnjem zakupu trščanskih luka po Njemačkoj. U rimskim diplomatskim krugovima ovi se glasovi smatrali fantastičnim. Odgledno ti glasovi, koji su načinje raštrati u Londonu, dolaze u vezu sa nastavkom njemačko-talijanskog pregovora o davanju silećih privilegija Njemačkoj u trščanskoj luci, kao što je to u svojoj vremenu imala Austrija. Pregovori su poteli još pred dulu vremena. Gledo ih privilegija radi se prilične svega o davanju letljih željezničkih tarifa i letljih lučkih taksa, ali no o slobodnoj lučkoj zoni ili eksteritorijalnosti.

Likvidacija veleposjeda u Siciliji

Rim. — Ovih dana je prešed. talijan. vlade Mussolini pričuo predstavnike fašističkih organizacija otoka Sicilije i saopšćio im, da je vlada izradila plan za ukinuće feudalnih posjeda i provedbu agrarne reforme na Siciliji. Mussolini je rekao, da je on pred 23 mjeseci, u svom govoru u Palermu najavio provedbu agrarne reforme na Siciliji kako bi u tom dijelu Italije zemlju posredovali oni, koji je obrađuju. Mussolini je rekao da očekuje da će nakon provedbe agrarne reforme poljoprivreda proizvodnja na Siciliji znatno porasti.

Talijanska Stanpa oduševljeno pozdravlja najavljenu agrarnu reformu na Siciliji ističući da se tako likvidira poslednji veleposjed u Italiji.

Nicelini je, kako je poznato skoro svu zemlju bila u rukama velikih posjednika. Računa se, da je oko 80.000 ljudi bilo uopće bez jednog pedla svoje zemlje. Tu su bili tzv. „diseredati“, razbaštjenici, koji nisu imali ni kuće ni kuću, niti igdje lečega svoga. Ti „diseredati“ lutali su od preboda do jeseni po poljima, hranišu se krušenjem, zelenjem, voćem i povrćem, svime, što bi gađalo pohrani. Zimi bi teško stradavali, ne imajući uopće krova nad glavom. Šude će čini se i njihovo planteši.

ITALIJA I TURSKA

Spor zbog dodekanske otoka.

Rim. — Rimski listovi s velikim ogromnim pišu o zadržljivim neklix turskih otoka, koji se da dodekanske otote dode dade Turcima, jer da ono spada u turski „životni most“. S tim „životnim mostom“ se u posljednje vrijeme u međunarodnoj politici upore mnogo opterećeno.

„Gloror“ d'italia osvrču se na plisanje carigradske časopisa „Jen Sabah“ i potuštenjem ista „Ulus“, koji određuju traže, da se Dodekanez vratil Turcima, kaže: „Italija nije nikada vjerovala u međuhosbu Turske, zato le na vreme utvrdila to otoče. Ona će naravno, i sada učiniti sve, da parira turske osvajačke naprave, koje podstavlja Engleska i Francuska.“

(Dodekaneško) Ili dvanaestero otočje je skupina manjih i većih otoka, koji ležu pred obalom Male Azije, dode pred samom Turskom. Kad se je 1912 Italija zaratala s Turskom zbog Tripolisa, zapovjedala je i otoke. Prigodom mirnog ugovora bilo je odredjeno da te otoke vrati Tursku, no ona toga do danas nije učinila. Najveći od tih otoka je Rhodos, a najbolje utvrdjen je Leros.

ENGLESKA JE NATJERALA ITALIJU U NARUČAJ NJEMACKE

London Times domosi pisano pozna tog cambridgeskog profesora Simpsona, koji je pobudio veliku pažnju u svim diplomatskim i političkim krugovima. Simpson veli da bi lord Grey bio izgubio svjetski rat, da je prema Rumi prije toga vodio politiku Edena namjesto politike Chamberlaina. Posto je lord Grey odbratio napad Italije na Tripoli, to je on time podigao most, preko kojeg je tri godine kasnije preveo Italiju iz trojne saveza antant. S polupinjeni obraćenjem te da Greycove politike natjeralo se je sada Italiju, koja je provobito na vlastiti ruke spasila nezavisnost Austrije u Hitlerove ruke. Neposredna posljedica bilo je zaposlanje Poranjal Cetinjevačke, jer niti jedan od tih dogodjaja ne bi nastupilo, da se Italiju nije istjerio iz njezinog starog prijateljstva s Engleskom i njezinog novog prijateljstva s Francuskom.

SELDIBA NIJEMACA U TALIJANSKOG TIROLA

Prva odredba talijanskih vlasti obuhvaća oko 20.000 Nijemaca.

Rim. — Kako Times javlja iz Rima, taj. vlasti izdale su prvu naredbu koja vjerolatno ima otvoriti proces iseljavanja Nijemaca iz Južnog Tirola. Prema taj naredbi iseljene su iz sedlovanjima u Javni radovima svi radnici u Južnom Tirolu, koji govore njemački. Nezaposteni njemački radnici čiji broj le u Južnom Tirolu vrlo velik, bili ce na taj način prisiljeni da isele u Njemačku. Kako se kaže načinjava se da kraj ove godine preseliti 20.500 Nijemaca koji nisu talijanski državljani. Tek onda će se početi s iseljavanjem onih koji su poslije rata opticali za Italiju.

ŠVICARSKI LIST O TRSTU

Pred dnevi je znani in dobro informanti švicarski list »Neue Zürcher Zeitung« prinesel vest, da razgovor gleda nemškoga prometa skroz Trst se res nadaljuje med Italijo in Nemčijo, toda da ni nikakoga govora o predaji tržaške luke Nemčiji, kakor je bilo zadnje dni mnogo pisaneva u svetovnem časopisu. Ker del nemškega carinskega ozemelja gravitira na Trst in ker se v zadnjem času pojavčani nemški interes u Jugozapadni Evropi bi se Nemčija radila posluževala Trsta toda da ne bi bila ovirana po raznih carinsko-političnih in drugih tehničnih formalnosti. Nemčija se poteguje za razširitev ugodnosti, ki jih je Italija pred dajala Avstriji v tržaškem pristanisu. Avstrija ni vseh ugodnosti izkoristila. V polnem obsegu. Še pred priklicitvijo je namevala ustanoviti v Trstu svoj carinski urad kar kar je bilo določeno v pregovorih. Razgovori obsegajo tri točke. Italijanske željeznične linije bi bile obvezane namreč načinje ugovor, ki prihaja v Trst izvozne in uvozne preference, ki naj bi bile ugodnejše od preferenc Jadranse tarife, ki jih

imajo Poljska, Češka, Ogrska in blvša Avstrija. Nemčija bi ustanovila v Trstu nemški carinski urad. S tem uradom bi Nemčija v Trstu mogla izvrševati vse carinske manipulacije in bi v tem pogledu Trst postal pravo nemško pomorsko pristanis. Italija zahteva zgraditi teh ugodnosti nekatera protušte. Nemčija naj bi se obvezala da ga razvrstite minimalni promet v Trstu v letu 1.500.000 ton letno. Na manjšo koliko prometa Italija ne bi pristala, ker se ji ne bi splačalo dajanje omenjenih ugodnosti. Nemčija bi se torej morala obvezati, da prevzame polovico prometa tržaške luke. Zadnja leta je ta promet namreč iznosil okoli 3 milijone ton letno. List pravi, da bi s tem bila zasigurna gospodarska bodočnost Trsta, aka se posreči Italiji zaključiti pogodbo na podlagi omenjenih podatkov. Ce bo uspelo Trstu, da si pridobi polovico povprečnega prometa zadnjih let od Nemčije, upajno ostalo polovico dobiti od držav za katere veljajo ugodne sti Jadranse tarife.

Talijanske novine više ne napadaju Sovjetsku Rusiju

Rim. — Posljednjih nekoliko mjeseci talijanski listovi ne pišu toliko ni o jednom pitanju međunarodne politike, koliko o pregovorima Londona i Pariza s Moskvom. Listovi bilježe vijeti o tim razgovorima, ali se iz njihova pisanja jasno vidi, da Italija ne želi, da dođe do sile suradnje između Sovjetske Rusije i zapadnih demokracija. Karakteristično je, da talijanska stampa u posljednje vrijeme vrlo rijetko piše o Sovjetskoj Rusiji, a pogotovo na jedan list posljednjih mjeseci nije donio ni najmanji napadaj na Sovjetsku Rusiju. Prife tegu su napadali u talijanskoj stampi bili svakodnevni. Stampa je žao napadala Sovjetsku Rusiju i komunizam, kao umstvarjace ekspresije i kulture. Danas ih napadaju u talijanskim listovima nema, već naprotiv oseća se neka simpatija prema Sovjetskoj

Rusiji. Te su simpatije to veće, što započinju pregovori u Moskvi između Francuske, Engleske i Rusije. Listovi se osobito mnogo have ovim problemom i svojim izvještajima iz Pariza i Londona. Tako »Gazzetta del Popolo« u svom dopisu iz Londona piše sljedeće: »Glavne se poteskeće pregovore sa Sovjetskom Rusijom nadež u noti Sovjetskoj Rusiji Francuskoj i Engleskoj, u kojoj se traži, da automatski stupi na snagu ugovor o nezavrsnosti i jamstvima ostalim sarantanim državama.«

Kako je poznato i njemačke su novine već dosta dugo prestale s napadnjima na Rusiju i već se skoro pol godine, ako ne i više ni u jednom njemačkom listu nije moglo čitati ništa nepovoljno po Rusiju.

Nije isključeno, da Rusija i u tom pogledu spremna kakovo iznenadjenje.

ŠESTDESETLETNICA SLOVENSKEGO HUMORISTA

Dva pisatela sta preprostemu slovku u Julijskoj Kraini močno znana: Francek in Damir Feigel. Ni mnogo sorodenje med njima, v svojih spisih sta se celo pravno u nasprotje, ena lastnost pa ju je druga: produktivnost!

Bevk je spisal že nad 40 knjig, Feigel je stecel ni spisal toliko, a jih ima tudi on na polno polico. Samo, kar se ti takole spominjam: »Pol lura vipavce«, »Bacili na bacilke«, »Tik za fronto«, »Domace živali«, »Pastja dlaka«, »Na skrivnostnih tele«, »Po strani klobuse«, »Faraon v fraku«, »Cudežno čoko«, »Ob obratu stoljetja«, »Brezene«, »Kolumbi«, »Carovnik brez dovoljenja«, »Okoli sveta«. Vse to poleg literarnega drobiša, ki ga ima raztresenega po raznih revijah in listih.

Damir Feigel je slavil te dni svojo šestdesetletnico. Ko je ob tem mejnku preciščevše svoje dosedanje delo, je bil lahko kar zadovoljan sam s seboj. Veliko je njegovo delo. Preoral in posejal je obširno nivo, ni držal križem rok.

Damir Feigel se je rodil 18. julija 1879. v Idriji. Sredino šolo dovršil v Gorici, pravo študiral na Dunaju. Vse izpitovne in diplome preveo ga je zamakala literatura. Vrnji se je v Gorico in je pomagal podjetnemu Andreju Gabrščku pri njegovih knjižnih založbi.

Sodeloval je s podlistki v »Soči« in je s svojim humorjem zalagal »Ježa«, »Osox«, »Kurenta« in poznje »Čuka na paleci«. Med vino je bil med ustimi redkimi, ki so vstriali ves čas v obstreljivanju in že napo podrti Gorici. Tudi po vinoj, v naušnji dobi mesta ni zapustil. Tedaj je pisal mnogo v »Goriško stražo« v »Edinstvu«, v »Mladku«, svojih knjig je pa jezdjal po včerni pri »Goriški matici« in pri tržaški knjižni družini »Luči«.

Morda poreče kdo, da je Feigel v svojih spisih ponekod predlogovezen, da je njegov slog tu in tam se neuglađen, da so njegova dela preražumska in premalo pisanca s srecem, kljub temu pa drži, da je za Milčinskem najboljši na humorist, pisatelj in veliko fantazijo in da so njegova smehočna dela s čudežnimi dogodivščinami prepletena, tako da svoji zasnovi kot no obdelavi prav zanimiva in originalna.

Feigel nimata visokih literarnih ambicij. Knjigi »Pol lura vipavce«, ki je po svojim upnikom, je že v naslovu izražen negov moto, njegov literarni program. Nekaj židane volje hoče ustvariti bralcem, kot nam jo pričara pol litra v-

VESTI IZ ITALIJE

V Italiji se sme zopet prodavati čista želje, ker so nove zaloge za 3.4 milijona stotov večje kot lani in ker se pricakuje zelo bogata žetev. Poleg tega je začela dobavljati Italija sedaj že tudi iz Libije ter se lahko, po poročilih, gleda rizi sedaj polnoma osamosvojiti od tujega uvoza.

Italija je v prejšnjih letih izvozila precej pohištva, v zadnjem letu pa je izvoz pohištva v inozemstvo občutno padel. Dočim je znašal izvoz pohištva v letu 1937 za 26.3 milijone lir vrednosti, je znašal lani komaj 3.7 milijona lir.

Padev izvoza zivega srebra iz Italije, izvoz zivega srebra iz Italije v zadnjih letih silno pada. Tako je znašal izvoz zivega srebra v prvih stiri mesecih letnega leta 3960 stotov, v vrednosti 14.586.000 lir, leta 1938 pa 6.721 stotov, v vrednosti 23.07 milijonov lir in proti 7.243 stotov, v vrednosti 26.8 milijona lir, leta 1937. Padev je pripisati predvsem vojnom stanju in pa veliki konkurenčni mednarodni tržašiči, zlasti z ameriškim srebrom. Izgleda pa, da bo Italija kot solastnicu velikih živosebnih rudnikov v Almadienu, ki so po Frankovi zmagi prisli zopet v njene roke in pa kot lastnica idrijskega zivega srebra, kmalu nastopila na svetovnem trgu kot enakovredna tekmovalka Ameriki.

Precizodajna umetnega benzina v Italijanskih tvornicah je znašala v letosnjih prvih 4 mesecih 157.209 ton, kar je v primeru s prejšnjim letom za okoli 35% več. Italija potroši letno nad 3 milijone ton benzina.

Natriljiti Italijanski gospodarstvo, zlasti v zvezi z avtarkijo, da bi dvignili prenogovno proizvodnjo na 4 milijone ton, se ni obucel ter je spodeljal skoro popolnoma, ker je klijan napornom bilo mogote dosegel le 2 milijona ton prenogovne prenogovne in sicer se tega drugovrstne kakovosti. Vselel tegu se je na trgu potovljala Nemčija kot dobitavljena, ki je prečela s tem občutno tekmovali z Anglijo, ki se je smatrala do sedaj za Italijo glavna dobitavljica prenogov.

Ko so se vratali Italijanski prostovoljci in Spanije, so nastale nenačoma precesje težkoče glede prevoza. Vsak od vojakov si je namreč hotel obnesti s seboj čim več raznih spominov, kar je bilo seveda razdeljeno različno po vojaških činih od spodaj navzgor do generala, ki je smel vse v spominovom ogromno preobeteče, če bi hotele vse načinili, kar je bil prinesel s seboj. Vselel tegu so vojske oblasti prisiljene omjeti težo prtljage vojaštva in sicer so določili, da sme vse vse vojak s seboj od 200 do 1000 kg teh spominov, kar je bilo seveda razdeljeno različno po vojaških činih od spodaj navzgor do generala, ki je smel vse v spominovem ogromno preobeteče, če bi hotele vse načinili.

Italija dobiva železno mesto iz Eritreje. V Napulu je pripisata pred kratkim ladja »Tembien«, ki je imela 1800 ton tovora železne rude. Ta rude je bila skopana v rudniku, ki so ga prekratko otkrili v bližini Massaua v Italijanskem Eritreju.

NOVI TRGOVAČKI PREGOVORI S ITALIJOM

Treba so dobro pripraviti in držati se gebla zdo ut desa (da je ti dan)

Povodom sastanka stalnog Jugoslavensko-talijanskog privrednog odbora, koji se odvija vsej dan u svrhu novih trgovinskih pregovorov, pise zagrebački »Trgovacki Vjesnik« pod gornjim naslovom v podnaslovom medju ostalimi i ovo:

Ovaj sastanek potreban je zbog toga, što su nastupili neki momenti u trgovinski razmjeni obiju zemalja koji pružajo povoljnije uslove za razmjenju dobar u tekucoj godini. U Italiji drže, da bi Jugoslavija mogla povečati svoje izvozne kontingente v Italiju, pak je zbog toga potreben da se spomenuti Privredni odbor še prije sastanka. Odbor ima da utvrdi nove kontingente, a nadležne talijanske vlasti moraju ih onda raspodijeli medju svoje izvoznike.

Pripremni poslovi za utvrdjivanje i raspodelitev kontingenata traju obično najmanje mjesec dana in z bogota je potreben da dodje što prije do tog sastanka, kako bi se počeli iskoristiti povečani kontingenti.

Nas ovih glasov je povečanje izvoznih kontingenata v Italiju veselo, ali ipak prepričavamo stanovni opredeljev, kako ne bismo mi upceli »grundla«, a drugi somo. Baš u ovom broju pismeno na drugom mestu o pogibiji za našu najmlajšu industrijsku granu, za ljutjšoške rizike, pak treba paziti kod ovih pregovora da ne bismo morali više dati nego što dobivamo.

Jugoslavija i Italija imadu računa da im pitanjima zavedu pun reciprocitet bez ikakve šteće za svoje industrijske, trgovinske i privredne interese.

Pri ovim pregovorima bit će sigurno govoriti i o budućem trgovini sa Albanijom, sa kojom smo do sada imali posebna utakanja.

TALIJANI NAPUSTAJU ALZIR

Napulj. — Kako javljaju novine i razne agencije, Talijani su počeli da napuštaju Alzir. Mnogi so se vrtili sa svojimi porodicama, načrt, u Italiju. Nekid dan se vratio, na parobrod »Vukranjica« 50 talijanskih porodic iz Alzira. Ovo je u vezi sa nedavnim dogajanjima v Alziru, te se Talijani boje da ne budu izloženi opasnosti od tamošnjih urođenika, koji su revoltirani Talijanima.

